

Manifest

Oktober 2008

“Vroegtijdige
ondersteuning
van
kwetsbaar
ouderschap”

Dit manifest groeide uit de inspiratie van twee boeiende avonden discussie en uitwisseling met de zgn. Raad der Wijzen. Dit was een groep wetenschappers en praktijkwerkers, allen betrokken op de zorg voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen met jonge kinderen, bijeengebracht op initiatief van VZW De Tuimel.

Hiermee wensen de ondertekenaars een dringende oproep te doen naar het beleid voor een actieve krachtdadige inzet van degelijke ondersteuning voor jonge kinderen in kwetsbare leefomstandigheden.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Een zorgzame samenleving heeft de ethische verantwoordelijkheid te investeren in de volgende generatie. Daarbij dient extra aandacht te gaan naar kwetsbare groepen.

Gezinnen, zowel ouders als kinderen, die leven in een context van (generatie) kansarmoede hebben recht op extra ondersteuning. Daarbij dient er aandacht te zijn voor ontwikkelingsbegeleiding van de jonge kinderen in deze kwetsbare context. Deze kan bevorderd worden door opvoedingsondersteuning voor de ouders die de klemtoon legt op het versterken van de aanwezige vaardigheden van de ouders en op het verwerven van nieuwe op het kind afgestemde ouderlijke competenties.

Noodzaak van specifieke, vroegtijdige ondersteuning

De band tussen ouders en kinderen is essentieel voor de ontwikkeling van kinderen. Wanneer deze onder druk komt is ondersteuning nodig. Dit geldt zeker voor ouders met jonge kinderen die leven in een context van armoede en bijhorende chronische stress omwille van de beperkingen op verschillende levensdomeinen (huisvesting, tewerkstelling, gezondheid, financieel-administratieve situatie enz.). De problemen worden vaak nog versterkt door de negatieve levensgeschiedenis van de ouders, wat kan leiden tot verminderde mentale draagkracht, depressie, ... Vanuit hun eigen kwetsuren en gebrek aan bruikbare voorbeelden zijn deze ouders erg onzeker in hun opvoedingsvaardigheden. Bovendien toont onderzoek aan dat moeders die zelf onveilig gehecht zijn een groot risico lopen dit patroon door te geven aan hun kinderen.

Aanbevelingen voor het beleid

Het welzijnsaanbod is volop in beweging. De minister wil gepaste antwoorden bij bestaande noden. Het aanbod van opvoedingsondersteuning kan beter worden afgestemd op de noden van ouders met jonge kinderen die leven in een maatschappelijk kwetsbare context.

Vanuit onze ervaring met bestaande 'good-practices' en wetenschappelijk onderzoek bepleiten we:

Het recht op specifieke duurzame ondersteuning voor deze kwetsbare groep via een continuüm van zorg met aandacht voor de geleidelijkheid.

Zorg ervoor dat (huis)artsen zwangere vrouwen tijdig verwijzen naar prenatale zorg;

Zorg voor een wijd vertakt ondersteunend netwerk waar vrouwen (ouders) terecht kunnen na de bevalling met al hun vragen, zorgen en onzekerheden;

Zorg voor veiligheid: dat dit netwerk steunend én veilig genoeg is zodat ouders hulpvragen durven stellen en gepast worden verwezen;

Zorg voor alerte reactie: dat bij grote problemen op het vlak van gepaste en verantwoorde ouderlijke zorg, de ontwikkeling van het kind niet in het gedrang wordt gebracht;

Zorg voor een continuüm van zorgaanbod met aandacht voor vervolgzorg naar de schoolloopbaan van het kind, de arbeidszorg naar de ouders;

Zorg voor een ondersteuningsaanbod op maat voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen te beginnen bij de vroegste kindertijd;

Zorg voor een ondersteuningsaanbod op maat voor generatie-arme gezinnen en gezinnen die leven in extreme armoede.

Uit onderzoek weten we dat een dergelijk aanbod aan een aantal voorwaarden dient te voldoen: *cfr o.a. doctoraatstudies van Lieve Van Hee en Greet Geenen*

- kleinschalig en laagdrempelig.
- veilig en duurzaam.
- gelijktijdig gericht op ouder – en kindondersteuning.
- aanbod van ondersteuning zowel naar de ouders als individu als naar een groep ouders samen.
- participerende methode : gedeelde actie, oefenmogelijkheden, slaagkansen creëren.

Bovendien zal de methodiek maar werkzaam zijn indien volgende componenten aanwezig zijn:

- de werkwijze en doelen zijn eigendom van de cliënt.
- goed gestructureerde en stapsgewijze interventie.
- aandacht voor de kwaliteit van de relatie ouder – hulpverlener.

De ondertekenaars van dit Manifest vragen duidelijke acties van het beleid in deze materie en bieden hierbij hun ervaring en know-how aan:

Uit de Raad der Wijzen: Prof. dr. Jozef Corveleyn, Onderzoeksgroep Psychotherapie en Dieptepsychologie, KU Leuven & De Doorzetters; Mevr. Katrien Corveleyn, De Doorzetters (organisatie waar Armen het Woord nemen); Prof. em. Lode Walgrave, faculteit Criminologie KU Leuven; Mevr. Mieke Montaye, psychologe en traumatherapeute; Prof. Dr. Tine Van Regenmortel, onderzoeksleider Hoger Instituut van de Arbeid (HIVA), KU Leuven; Prof. Dr. Dirk Deboutte, Kinderpsychiatrie Antwerpen (UCKJA); Dr. Greet Geenen, onderzoeksgroep psychotherapie en dieptepsychologie, KU Leuven en project "De eerste Stappen" Marokkaanse federatie Antwerpen; Dr. Lieve Vanhee, Babybabbel, Leren Ondernemen, Leuven; Prof. Dr. Jan Vrancken, Oases Universiteit Antwerpen; Mevr. Tjif Engelen, Raad van Beheer De Tuimel; Dhr. Eric Windey, docent HBO Gent; Mevr. Marleen Schurmans, sociologe, coördinator De Tuimel; Mevr. Inge Roseeuw, criminologe, Voorzitter De Tuimel; Jos Goossens, Raad van Beheer De Tuimel.

Uit het ruimere werkveld: Mevrouw Kris Breesch, infantpsychologe CGG De Pont, De Speelbrug Antwerpen; De Raad van Bestuur van Waimh (World Association for Infant Mental Health) Vlaanderen VZW; Dr. Ria Dockx, Psychiater Moeder en Kind eenheid, PC Bethaniënhuis, Zoersel; Mevr. Lies Daenen, programmacoördinator en mevr. Carmen Matthijsen, maatschappelijke projecten Cera Foundation; Het Vlaams Netwerk waar Armen het Woord nemen; Diane Morras namens APGA, Antwerps Platform Generatiearmoede; Patrick Meurs, klinisch psycholoog, Ph.D.; Dr. Peter Emmery, kinder- en jeugdpsychiater; Liesbet Last, klinisch psychologe; Veerle Van den Nootgate, klinisch psychologe; Dr. Marijke Vandepitte, kinder- en jeugdpsychiater, M.D.; Dr. Ulla Van Wetswinkel, kinder- en jeugdpsychiater, M.D.; Ann Verhaert, klinisch psychologe; Marijs Jacobs, gezinsbegeleidster; Lut Goossens, De Link vzw. ; Mohammed Chakkar, namens de Federatie voor Marokkaanse Verenigingen vzw.